

GODIAN EJIOGU MIJN DROOM

*Op zoek naar een rechtvaardige
en vreedzame samenleving*

GODIAN EJIOGU MIJN DROOM

*Op zoek naar een rechtvaardige
en vreedzame samenleving*

UITGEVERIJ **KOK** UTRECHT

Mijn jongste zoon Aram (11 jaar) zei onlangs tegen mij:
'Papa, vecht voor je recht en rechtvaardigheid en wees
altijd eerlijk.' Dit is zijn levensmotto geworden en ik
geef mijn boek graag dit motto mee.

OVER DE TITEL

■ MIJN DROOM

Ik droom over een vreedzaam samenleven in Nederland.

Dromen, visioenen zijn ingevingen, komen voort uit intuïtie. Ze zijn niet tastbaar, geen werkelijkheid.

In je droom zoek je een andere werkelijkheid dan die op dat moment aanwezig is. Dromen kunnen voortkomen uit een verlangen naar iets wat er niet is. Als je ziek bent droom je over gezond zijn. Als je honger hebt droom je over eten. Als je pijn hebt droom je ervan verlost te zijn. Als je gevangen zit droom je over vrijlating/bevrijding. Dromen kunnen uit contrastervaringen komen.

Dromen zetten je aan tot werken aan die realiteit, te streven naar het realiseren van je ideeën, idealen. Onze veelgeprezen economische vooruitgang is voortgekomen uit de realisering van ideeën en wensen: de auto, het openbaar vervoer, ons huis, de computer, de stoel, kleren, schoenen. Volgens mij is alles wat we tastbaar in het leven hebben uit dromen, ideeën en wensen ontworpen ... Leven zonder dromen is ondenkbaar.

De afgelopen 25 jaar heb ik gezien wat er gaande is in Nederland. Op basis van mijn droom raakte ik intensief betrokken bij de samenleving en ben ik aan het werk gegaan om mijn idealen te realiseren. Dit boek gaat over het potentieel dat ik, van Afrikaanse afkomst, in Nederland zie.

Ik droom van een samenleving waarin het besef van saamhorigheid, rechtvaardigheid en wederzijdse afhankelijkheid normatief zal zijn, zodat we koersen naar een vreedzame samenleving.

Deze blik op de samenleving is verrijkend en iedereen wordt er beter van. Rijker met elkaar zal uiteindelijk uitkomst kunnen zijn.

Maar mijn droom ontstaat niet in het luchtledige. Ze ligt verankerd in de vaderlandse geschiedenis. Ze houdt verband met de oorspronkelijke bedoeling van de stichting van de Nederlandse staat.

Nederland heeft zich in de zestiende eeuw bevrijd van de tirannie van buitenlandse overheersing door de droom van vrijheid en zelfbeschikking. Artikel 1 van de grondwet, dat momenteel zozeer ter discussie staat, is gebaseerd op het streven van de stichters naar onafhankelijkheid.

■ OP ZOEK NAAR EEN RECHTVAARDIGE EN VREEDZAME SAMENLEVING

We mogen ons gelukkig prijzen dat we leven in een land waar homo, lesbisch of transgender zijn, een hoofddoek of keppeltje dragen, protestant en katholiek, hindoe en boeddhist of van Afrikaanse afkomst zijn, conform Artikel 1 ervaren worden als een uiting van vrijheid en niet als een provocatie.

We erkennen weliswaar dat de samenleving multicultureel is, maar in hoeverre beseffen we hoe groot het belang van diversiteit in culturele achtergrond en opvoeding is bij het vormgeven aan een multiculturele samenleving? Als we de invloed van cultuur in het leven van ieder mens kunnen zien, dan is het gemakkelijk om samen te zoeken naar hoe we een multiculturele samenleving praktisch kunnen invullen. Dit geldt ook voor religie en multireligieus samenleven. Wat we tot nu toe bedacht hebben, werkt niet bevredigend.

Ik droom echter niet alleen vanuit mijn Afrikaanse of migrantenafkomst, maar ook vanuit mijn betrokkenheid bij alle mensen die eenzaam zijn en in stilte lijden, mensen die teleurgesteld en boos zijn dat hún ideaal niet gerealiseerd wordt. Maar eveneens bij mensen in leidinggevende functies die verantwoordelijkheid dragen voor het algemeen welzijn.

Maar bovenal is mijn droom verbonden met mijn geloof in God. Daarvan getuigt ook ons volkslied. In twaalf van de vijftien

coupletten zit een expliciete verwijzing naar God, maar ook in de overige coupletten vind je iets van geloof terug.

Bij de moeilijke relaties met (voormalige) overzeese delen van het koninkrijk kun je denken: Hoe stelt God zich een koninkrijk voor? Hoe heeft God de regering bedacht? Is kolonialisme een vorm van regering en zo ja, hoe zou God dit dan bedoelen? Denk aan het belang van de relaties, onderwerpen als kolonialisme, slavernij, verhalen die al dan niet verteld zijn, rechten en plichten in relaties. Het gaat om ordenen van verlangens en belangen, om integratie van beide kanten en een nieuwe, gezamenlijke creatie.

Hoe werkt een regering in ons koninkrijk? Hoe werkt de democratie? Hoe ervaren mensen deze combinatie en zou het anders kunnen zijn?

Mijns inziens zou Nederland een voortrekkersrol in de wereld kunnen vervullen bij het tot stand brengen van een vreedzame samenleving waar rechtvaardigheid en gerechtigheid heersen.

Door handel, andere relaties en bedreven politiek is een nieuwe situatie ontstaan waarop Nederland een antwoord moet vinden dat past bij haar waarden. Dat kan in zeer kleine dingen binnen haar samenleving.

Als het gaat om integratie dan moet er een gelijkwaardige uitwisseling zijn. In fysiek opzicht heeft er inderdaad zekere mate van integratie plaatsgevonden bij de migranten die op Nederlandse bodem wonen, maar waar de uitwisseling op zielsniveau ontbreekt, is volledige integratie onmogelijk.

WOORD VOORAF

Dit boek schrijven was een opgave. Ik vertrouwde op mijn intuïtie en begon er vol overgave aan. Ik wilde schrijven over alles wat me vervult. Omdat ik in mijn leven veel heb meegemaakt, en door liefde en vertrouwen veel mocht zien, horen en delen, wilde ik ook graag iets teruggeven.

Schrijven kost echter bloed, zweet en tranen. Soms moet het uit de kern van je zijn komen en moet je al je wilskracht aanwenden om door te gaan.

Omdat ik in dit boek wil vertellen over mijn leven, gevoelens en ideeën over de samenleving, kwam ik voor vele vragen te staan. Hoe komt het dat we discrimineren, racistisch denken en soms handelen? Hoe komt het dat onrecht, haat en bitterheid in de samenleving bijna normaal lijken te zijn geworden? Wat doen we aan armoede, machtsmisbruik, uitsluiting van mensen op sociaal, economisch en cultureel gebied, aan kindermishandeling door ouders of zorginstellingen, zinloos geweld, terreur, religieuze conflicten, scheidingen enzovoort?

Soms denk je: ik kan er niets aan doen, ik laat het aan anderen over. We kunnen alle denkbare vernietigingswapens ontwikkelen, maar waarom stellen wetenschappelijke ontwikkelingen en economische vooruitgang ons niet in staat om sociale problemen op te lossen? Wat is de toekomst van onze kinderen; in wat voor wereld gaan ze leven? Wat voor nieuwe wereld zijn we samen aan het creëren?

Mijn waarneming is dat vooruitgang op materieel gebied geen

zielsrust geeft en iets anders is dan vooruitgang in sociaal, cultureel en geestelijke opzicht.

Als theoloog wil ik deze menselijke worsteling bekijken vanuit de droom van God voor zijn schepping: de komst van het koninkrijk van God in de wereld en de opdracht je naaste lief te hebben als jezelf. Gods droom is zijn koninkrijk op de aarde te vestigen. Jezus Christus predikte daarover en werkte eraan. Is die droom nog mogelijk? Zo ja, wat is mijn eigen rol hierin? En wat is de rol van de lezer hierin? Wat kan ik doen om het verschil te maken?

In dit boek wil ik ons denken en handelen aan de hand van bepaalde maatschappelijke thema's beschouwen en bezien hoe we misstanden kunnen corrigeren. Ik hoop je te laten zien dat we niet machteloos als toeschouwer hoeven toe te kijken.

Ieder mens is een beeld van God. Wie God hoogacht, zal daarom ook zijn medemens respecteren en accepteren. Ieder mens is door God geschapen en heeft het recht zijn leven in volheid te leven. Ieder mens is belangrijk, waardevol en heeft een doel. Als beeld van God heb je namelijk de wil om te kiezen wat je wel of niet doet. Door het nemen van je eigen verantwoordelijkheid komt de ideale wereld, waarvan Jezus Christus droomde, dichterbij.

In onze uniciteit hebben we eigenlijk alles gemeenschappelijk: God heeft zon, lucht, regen en primair levensonderhoud voor ieder mens beschikbaar gemaakt.

Dit boek is een verslag van mijn zoektocht naar alles wat we gemeenschappelijk hebben; onze vrijheid, vrede, vreugde en vitaliteit terug te vinden. We zijn geschapen voor een sociaal doel. Het zit in ons, maar is vaak slapend. Hoe kunnen we de gezamenlijkheid en het gevoel van onderlinge afhankelijkheid terugvinden? Ik ben ervan overtuigd dat er hoop is voor de mensheid als we de verbinding met elkaar en met God als onze centrale bron van bestaan herstellen. Volgens mij komt een groot deel van menselijke pijn en menselijk lijden uit gebrek aan sociaal samenleven. Sinds een paar decennia werk ik voor mensen die sociaal uitgesloten zijn.

■ OPDRACHT AAN MIJN KINDEREN

Het is vooral de vaderlijke zorg voor mijn drie jonge kinderen en mijn bezorgdheid over hun toekomst in de Nederlandse samenleving die mij gemotiveerd hebben om dit boek te schrijven. Je rol bepaalt soms je kijk op het leven. Sinds ik vader ben, bekijk ik de wereld en de samenleving anders.

Ik heb het knokken van mijn kinderen gezien.

En de tranen van andere moeders van Afrikaanse afkomst over de uitzichtloze toekomst van hun kinderen in de samenleving raakten mij diep.

In het jaar waarin wij de dood van de baptistendominee Martin Luther King Jr. herdenken, draag ik mijn boek aan hen op en aan de kinderen uit andere landen van wie de ouders mij smeken om ze mee te nemen in mijn pleidooi. Daarbij put ik troost en bemoediging uit het besef dat ook Martin Luther King niet alleen theoloog en pastor was, maar ook vader van vier jonge kinderen.

‘Ik heb een droom dat mijn vier kinderen op een dag zullen leven in een land waar zij niet beoordeeld zullen worden op hun huidskleur, maar naar de inhoud van hun karakter.’

Mars naar Washington, 28 augustus 1963

Zoals uit de beschrijving van mijn jeugdjaren zal blijken, heb ik mijn levensmotto te danken aan mijn vader die een bruggenbouwer was tussen de Europese kolonisatoren en missionarissen in het gebied waarin ik ben opgegroeid.

In een volksvergadering die bijeen was geroepen door het koloniale regime en waarbij de inheemse bevolking, onder bedreiging van de doodstraf, gesommeerd werd geen tegenspraak te geven, had mijn vader de euvele moed om zijn stem te verheffen. Hij zei tegen mijn verontruste moeder:

‘Als ik het niet doe, wie zal het dan doen? Deze woorden brandden in mijn hart en ik moest ze uitspreken. Ten dienste van iedereen; óók van de Europeaan. Als het uitkomen voor mijn mening me mijn leven zou kosten, dan moet dat maar.’

Dat heb ik hem later vaker horen zeggen en deze levensfilosofie is ook het motto van mijn leven geworden:

‘Wat je denkt dat gedaan moet worden, laat dat niet achterwege. Verwacht niet dat iemand anders het wel zal doen. Gebruik de talenten die je gegeven zijn en doe wat je kunt.’

Mijn vader spoorde mij aan om dagelijks aandacht te besteden aan mijn ziel. Hij heeft me voorgeleefd dat je alleen moet durven staan, eenzaam moet durven zijn, en dat het ontdekken van je levensopdracht en daaraan koste wat kost trouw zijn, van essentieel belang is voor de zielsrust van ieder mens.

‘Alles wat je meemaakt wordt opgeslagen in je ziel. Je ziel zal nog bij je zijn als familie, vrienden, kennissen, roem, rijkdom en dergelijke je hebben verlaten. De ziel zal over je oordelen, omdat de ziel aanwezig was in al je doen en laten, je denken en voelen. Wat je gedacht hebt is net zo belangrijk als wat je gedaan hebt.’

‘Om mijn naaste lief te kunnen hebben en dienen, dien ik eerst mijzelf lief te hebben. God is de koning die boven alles is en eigenaar van al wat bestaat.’

■ PERSOONLIJK ONDERZOEK

Met het geloof dat de kerk en het geloof in navolging van Christus zijn, heb ik mijn theologiestudie niet alleen binnen de wetenschappelijke (theoretische) muren gedaan, maar ben ik vooral de straat op gegaan om de samenleving waarin de kerk zich bevindt te leren kennen. Tegelijkertijd heb ik de kerk van binnenuit leren kennen; haar vreugde en verdriet aan den lijve meegemaakt en meebeleefd. Ik heb mensen leren kennen en dit alles naast het evangelie geplaatst. Ik stond er met de vraag: hoe werk je aan de blijde boodschap van het koninkrijk van God? Hoe geef je het handen en voeten?

Naast mijn persoonlijke ervaringen in de kerk en samenleving heb ik praktisch onderzoek gedaan. Het was participerend onderzoek. Ik wilde weten of een gemeenschap van saamhorigheid met al de verschillen mogelijk is in de Nederlandse samenleving. De kerk lijkt mij een plaats voor onderzoek. Want de kerk kent verschillende culturen, mensen ontmoeten elkaar vaker. Het onderzoek is uitgevoerd binnen vijf multiculturele parochies, met name in Amsterdam en Rotterdam.

In een van de parochies vormen meer dan 67 verschillende nationaliteiten uit alle bewoonbare continenten een kerkgemeenschap. De territoriale parochie die de categoriale parochie huisvest is een authentieke Nederlandse parochie. De kerk dreigt gesloten te worden omdat ze niet meer voldoet of zal voldoen aan de criteria om als volledige parochie te functioneren. Tijdens de periode van mijn onderzoek liet 99 procent van de parochianen zich inschrijven als leden van de categoriale parochie. Dit willen ze liever dan fuseren met andere gelijksoortige territoriale gemeenschappen.

Ik heb voor deze vijf parochies gekozen omdat er verschillende culturen (waaronder de Nederlandse en de Afrikaanse) samen kerken. Een aantal van deze pastores had mij vooraf al laten weten dat beeldvorming belemmerend kan werken in het toelaten van een aantal talentvolle mensen voor bepaalde sleutelfiguurfuncties in de parochie. Zelfs voor vrijwilligerswerk is de drempel te hoog.

Tijdens dit onderzoek heb ik 40 pastores die jarenlang in multiculturele parochies werkzaam zijn en 89 parochianen uit verschillende multiculturele parochies geïnterviewd. Het waren 59 vrouwen en 30 mannen (jongeren vanaf 22 jaar zijn bij dit getal inbegrepen). Bij de pastores waren 2 vrouwen en 38 mannen. De leeftijd van de mensen die ik gesproken heb, varieerde van 22 tot 81 jaar. Ik heb bewust voor deze brede leeftijdssamenstelling gekozen om te voorkomen dat het onderzoek eenzijdig zou worden. Een aantal van de parochianen sprak ik in groepsverband, de meesten echter individueel. De pastores heb ik individueel gesproken.

Het doel

Doel van dit onderzoek was in eerste instantie om mensen in de kerk inzicht te geven in en bewust te maken van de invloed van negatieve beeldvorming, racisme en discriminatie in contacten. Ook uit die bewustwording kunnen mensen de weg van multiculturaliteit serieus gaan zoeken. Vervolgens hoop ik dat deze bewustwording en het inzicht in verbeterpunten een positief effect hebben op de interculturele contacten in de kerk en het vormen van een betere kerkgemeenschap. Ten slotte heb ik de hoop dat de inzichten over beeldvorming ons iets kunnen leren over (het bestrijden van) racisme en betere mogelijkheden geeft om samen te kerken en dat de kerk uiteindelijk de samenleving kan onderwijzen.

Sinds Nederland Afrika ontmoet, bestaat er beeldvorming over wie de Afrikanen en wie de Nederlanders zijn. Het gaat hier om beeldvorming over Afrikanen door Nederlanders en beeldvorming over Nederlanders door Afrikanen. Ik ben mij ervan bewust dat het onderzoek gebaseerd is op twee ongelijke grootheden: Afrika als werelddeel en Nederland als klein land. Tot nu toe heb ik gemerkt dat veel Nederlanders Afrika als één geheel en zelfs als één ‘land’ beschouwen. Elk beeld over een Afrikaans land of gebied geldt voor heel Afrika. In het veldonderzoek richt ik mij meer op Afrikanen en Nederlanders die elkaar in Nederland ontmoeten en in Nederland met elkaar omgaan.

Wat mij opviel is dat de meeste mensen zich door dit onderzoek bewust zijn geworden van wat zich tussen hen en de ander afspeelt – omdat ze nooit eerder stil hebben gestaan bij hun ervaring met de ander en nooit gevraagd zijn om dit te verwoorden.

INLEIDING

In dit hoofdstuk geef ik een eerste indruk van de maatschappelijke impact van allerlei vormen van racisme om duidelijk te maken waarom ik dit boek wilde schrijven.

Het gebruik van het internet en world wide web is bedoeld om de communicatie te vereenvoudigen, maar we gebruiken het in feite vooral om beelden te verspreiden die schadelijk zijn voor onze kinderen, onze geestelijke gezondheid en om een cyberoorlog te voeren. Het is niet alleen een bron van informatie, maar ook voor gevaar, manipulatie en schade aanrichten.

Ik overdrijf niet als ik zeg dat er geen dag voorbijgaat zonder dat televisie, sociale media of andere informatiebronnen laten zien hoe droevig het met de mensheid gesteld is: ongelukken, bombardementen, dreigementen, bloedvergieten, haat, hongersnood, angst, armoede, verkrachtingen, slavenhandel, vluchtelingen, genocide, migratie, natuurrampen, corruptie, seksueel misbruik, culturele botsingen, religieuze conflicten, moreel verval, onrecht, politieke onrust, economische onzekerheid, exploitatie van natuurlijke energiebronnen, oorlogen, onderdrukking van mensen, zorg om het milieu en de natuur.

De beelden en verhalen die we dagelijks als nieuws ontvangen, laten zien hoe het gesteld is met onze samenleving. De verdrietige of vreugdevolle beelden die onze zintuigen opvangen en onze gevoelens, emoties en ziel raken, ongeacht uit welk gebied van de wereld ze afkomstig zijn, bewijzen onze saamhorigheid als mens.

‘Donker Afrika in bewolkt Nederland. Deze Nederlands-Nigeriaans pastor vraagt zich af hoe ver het Koninkrijk van God doorbreekt in het Koninkrijk der Nederlanden?’

– Ruud G. W. Huysmans

‘Dit boek is een aanrader voor wie andere argumenten zoekt in een van de belangrijkste vraagstukken van onze tijd: de strijd tegen racisme.’ – Nenita La Rose

‘Godian is in staat om ons ‘de ander’ nabij te brengen dankzij zijn diepe inzicht in het menselijk hart en levenservaring op twee continenten.’ – Femke Wijdekop

Godian Ejiogu droomt van een samenleving waarin het besef van saamhorigheid, rechtvaardigheid en wederzijdse afhankelijkheid normatief zijn. Het gesprek aangaan over racisme en discriminatie is daarin belangrijk. In dat debat is het uitspreken van een ‘goede wil’ niet genoeg, want geen enkele ideologie laat zich zomaar uitwissen. Vanuit zijn eigen ervaringen schrijft Godian over actuele thema’s als kolonialisme, rechtvaardigheid en de multiculturele samenleving in het licht van het evangelie.

Godian Ejiogu is theoloog en pastoraal werker. Hij groeide op in Nigeria en woont nu al lange tijd in Nederland. Met zijn bedrijf Peace Servant zet hij zich in voor een samenleving met gelijke kansen voor iedereen. Over zijn boek zegt hij: ‘Dit boek laat zien wat je zelf kunt doen. Je bent niet machteloos. Zie je eigen bijdrage, maak je keuze en bevrijd jezelf.’

www.kok.nl

KOK